

Hétfő

Julius 20.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI

ÉRTESÍTŐ.

1846. 2-ik félév.

30.

4-ik évfolyam.

Ez ÉRTESÍTŐ, melyben adás-vevés, kereskedési- gazdasági 's más ilyes hirdetések közöl-
nek, Debreczenben minden hétfőn, Nagy-Váradon csütörtökön jelenik —
Fél évi előfizetés házhöz küldve Debreczenben 's Nagy-Váradon 1 — postán bár hová 2 — for.
ezüsten. Előfizetni lehet mindenkor a' Tudakozóintézetben.

(D. 72.)

Pest-Brassói

(1.3.)

GYORS-UTAZÁSI HIRDETÉS.

Az **intézet** ezennel a' t. cz. utazó közönségnek hi-
rül adja, hogy folyó év Junius elsőjétől Octoberig
a' **kocsik** rendszeren indulnak:

N. Váradról. Debreczenen keresztül, *Pest-*
re minden Vasárnap 's Csütörtökön estv. 10 órakor.

N. Váradról *Kolosvárra, Szebenbe 's Brassó-*
ba minden Kedden 's Szombaton reggeli 5 órakor.

Debreczenből *Pestre* Hétfőn 's Pénteken
reggeli 10 órakor.

Debreczenből *Brassófelé* Hétfőn 's Pénté-
ken délutáni 4—5 óra között.

Gyorselőfogatok minden időre megren-
delhetők.

Megkárosítás esetében az érték nélkül
feladott podgyások a' már nyilvánított alapszabályok
értelmében térítettek meg.

Költ Pesten, Julius 11-dikén, 1846.

Biasini Ferencz.

Ügyvivők *Debreczenben* Wallis és Papp
fűszer-kereskedő. *N. Váradon* Jónás és
Stojka urak.

Friss kókusz diók

— a' nagyobbak közül tele nedvvel — eladók a' nvá-
radi Tud. Int. irodában.

(D. 73.)

ÁRVERÉS.

(1.3.)

Kiss Imre örökösének Debreczenben, pi-
acutczái 1830-dik szám alatti *szöglet házak*, mely-
nek belső telekje 318 öl, házután való földje 120
öl, Augustus hó 8-dik napján, délután 4 órakor ár-
vereltetni fog.

(D. 65.) **Takarékpénztári hirdetésny.** (3.3)

A' debreczeni Takarékpénztár betételeket elfogad,
ingatlan vagyonokra kölcsönöz, ingokra előlegez,
és váltókat leszámítol a' pénteki nap kivételével
naponként reggeli 8 óratól 11 óráig.

Debreczen, Jul. 4-én 1846.

D.

Egy madártanító zenegép

találattik eladó a' debreczeni tud. intézetben.

(D. 70.) **Kiadó v. örök áron eladó ház.** (2)

A' Hüvelyes utca' Mester utca felőli szög-
letén, az 1116-ik számú, cserép fedeles, jó
karban lévő kőház kiadó, vagy, kedvező
feltételek alatt. örök áron eladó. Bővebb tudósítást
adand általellenben lakó ügyvéd Lengyel József úr.
Debr. 10. Jul. 1846.

(NV. 101) **Legelősebb sorsok.** (2. 3.)

Alulírt tisztelettel jelenti a' nagy érdemű közönségnek, hogy nála valamin' eddig, ugy most is Micskovee, Zwirzin, és Bereznicanizna nagy lotterabioli sorsok a' legjutányosabb árán, 2 fnt és 20 kr.-on pengőben, kapni lehet, melyeknek első húzások e' f. év Augustus 22-én lesznek; több rendbeli részvényi játékok is vannak: 12 közönséges, 2 szabad sorsokkal $\frac{7}{12}$ részre; 1 fnt p. p., ötödörös szabad- és jutalom-sorsok is találtaknak, melyek többször játszanak és mindenik egyszer, egy része pedig kétszer bizonyosan nyernek. Ugyancsak az alulírtal idei s valódi Szulini viznek üvegeje 34 kr, Rojosi 39 kr, Pílnai viznek korsója 34 kr, Marienbaadi 50 kr, Szelczi víz 36 kr; paplanba való szép fehér fűsült pamutnak fontja 20 garas, fűsületlennek pedig csak 20 garas; pesti szép fehér vattának tucetzete 15, 18, 20, 25, 28, 30, 35 garas váltóban. NVárad, Julius 10. 1846. — **Faur Gábor, mk.**

(NV 105) **Bérbe adandó lak.** (1. 3.)

V. Olasziban, az ugynevezett Fejér-papok utczáján, seborvos Horváth Alajos házánál, az utcára 2 szoba, az udvari külön két szobával, konyha, kamra, padlás, száraz két pincoze, kert és jó kút az udvaron, ugy nemkülönbön egy külön utcazi szoba, konyha, Sz. Mihály naptól kezdve egy vagy több évre kiadó.

(NV. 100) **Árlejtési hirdetmény.** (2. 3.)

A' nagymélt. m. kir. udv. kincstárnak f. év május 27-én 21.575 sz. alatt kelt kegyes intézménye nyomán a' v. váralyai és velencei kir. kam. épületek kijavítása s némelly új építések tekintetében, folyó 1846-ik év Julius 27-én, hétfőn reggeli 9 órakor, szokott módon a' kir. kam. kasznári irodába árlejtés fog tartatni —

Ezen építményi munkák eszközlésére következő summak ezüst pénzben vettek fel, u m.
Kőmives munkára s anyagokra . . . . . 304 fnt
Ácsmunka s anyagokra . . . . . 638 —
Asztalos munkára . . . . . 126 —
Lakatos . . . . . 47 —
Bádogos . . . . . 17 —
Egy új zügó készítésére víz-rekesztővel
acs, kovács és napszamos munkák e-
gyetemben . . . . . 420 —

Összesen tehát 1552 fnt
Minélfogva az ezen építményi munkákat vállalni kívánó mesteremberek felszólítottak 5 percentes bánom pénzzel ellátva a' fentidézett napon és helyen való megjelenésre; megjegyezvén, hogy árcsökkenés esetében későbbi ajánlatok el nem fogadtatnak.
A' tervek és költség kivetéshez addig is NVáradon az orsz. kerületi kir. építész hivatalnál megtekinthetők.

Költ NVáradon, Julius 8-dikán 1846.
Schmidt György.
NVárad orsz. ker. királyi fő-mérnök.

(NV. 103) **Egynyiretű birka** (1. 3.)

ötssz darab, mely legalább fele részben jele legyen, felvállaltatik 4 évi felestatásra. Bővebb értesítést ad ügyvéd Szilágyi Lajos ur Várad-Olasziban Apácza utcán.

(D. 69) **Eladó tanya.** (2. 3.)

Debreczenben a' Szepesen, a' vöröstől három fertály órányira, 11 nyilas váltott föld, gazdasági épületekkel, gyümölcsös kerttel sa't., ellátva eladó. Bővebb tudósítást ad a' tud. intézet.

(NV. 107) **Bérbeadó lak.** (1. 3.)

N. Váradon, n. Német utca elején, 6 szoba, konyha, kamara, pincoze, padlás — kivánt esetben fővagy tehén-istálló és kocsifészer — jövő Sz. Mihály naptól bérbeadó. — Bővebb tudósítást ad a' tudakozó intézet.

(D. 67) **ÖKRÖK és BIRKÁK.** (2. 3.)

 A' derecskei uradalomnak a' mult ősztől munka nélkül tartott jó mezőn álló 31 mustra ökre, 79 olly mustra anya birkája, hogy azokból választva egy két bárányt reményleni lehetne, 76 mustra öreg és 4 fogó ürüje, 2 anya és 2 ürü báránya vagyon szabad kézből a' derecskei tisztségnél minden órán eladható. —

(NV 102.) **Eladó zongora.** (1. 3.)

V. Olasziban, jó karban levő, kijátszott, 6 $\frac{1}{2}$ oetavas csinos formájú díofa zongora minden órán eladó; utasítást ad a' n. váradú tud. intézet.

(D) **Táncztanítás.** (2. 2.)

Alulírt tisztelettel jelenti a' t. cz. debreczeni közönségnek, hogy 7 évestől 10-ig levő fi s leány gyermekeknek mindenféle tánczok betanítását ajánlja egy hó alatt csak két pengő forintért, olly feltételt alatt, hogy végre a' szinpadon is fellépni sziveskedjenek.
Melly kedvező ajánlat következtébeni bejelentéseket mentőleőbb elvár a' t. intézet által —

Fitos Sándor,
tánczművész.

(NV. 106) **ELADÓ BOR.** (1. 3.)

200 öreg cseber, vasas hordókba, 1842, 1844., 1845-diki hegyi bor, kedvező feltételek mellett eladó. Bővebb tudósítást vehetni a' T. intézeti irodában.

(NV. 96.) **BOR ELADÁS.** (2. 3.)

 250 öreg cseber 1844-dik évi Sz. Imrén termett bor jutányos áron eladandó. Ertekezhetni V. Olasziban Baróthy László ügyvédnél vagy helyben Sz. Imrén a' község jegyzőjénél.

D) Eladó széna nagy mennyiségben, legelővel együtt.

Méltóságos Vay Dániel gróf, R. Bagosi pusztáján, igen nagy mennyiségű széna eladandó, — ugy szinte szalma is. — Nagyon kedvező pedig a revőre nézve az, hogy a szénavétel napjától kezdve, a gulya vagy nyáj, mellynek számára a takarmány vétik — jó cseréi le g e l ő t is kaphat — egészen jövő 1847-dik év' Sz. György napjáig — A' feltételekről értekezhetni Bagoson a' Birtokosnál, vagy Czeicz István ispánnál, —

(NV. 104.)

HIRDETÉS.

(1.2.)

E' folyó Julius hó 27-ik napján, reggeli 9 órakor, Várad-Velenczén a' királyi kamarai dirigens fiskális quartélyházánál árverés fog tartatni, melly alkalommal mindenféle házi bútorok, konyha eszközök, ugy szinte tehének, sertések, kocskák, szekér és más egyebek a' többet ígérőknek készpénz fizetésért el fognak adatni.

A' debreczeni Takarékpénztár Julius első napján megnyílt, hol — péntek kivételével — minden nap délelőtt 8 óratól 11-ig a' **betételek** elfogadtatnak, 's **kölcsönök** ugyanazon órákban adatnak.

Ezen. a' közönségre nézve egy a' legüdvösb **intézetet**, már többszöri hirdetmények következtében e' lapok kiadója is mindenkinek méltányos figyelmébe ajánlani szives kötelességének tartja, — 's a' mennyiben pedig részvétet kíván a' t. közönség-nél az által is gerjeszteni, hogy e' **pénztári forgalomról** havankénti közhírletet tegyen, — azt ha az illető tek. ügynökség is szükségesnek találandja 's beküldendi, — mindenkor díj nélkül közli*). — **A' miskolczi Takarékpénztár** is szinte valamivel előbb keletkezvén, — talán annak is forgalma az ittenivel együtt nem lesz érdektelen; például: —

Miskolczi Takarékpénztári forgalom, 1846.

Május hó	Bevétel . . .	39,400 fnt 39 kr.
	Kiadás . . .	27,493 — —
Összes forgalom.		66,953 fnt 39 kr.
Junius	Bevétel . . .	38,314 fnt 22 kr.
	Kiadás . . .	46,914 — 49 —
Összes forgalom.		55,253 fnt 11 kr.
1-ső Juliusban maradt a' pénztárban kiadó összeg. . . . . 21,429 fnt 32 kr p.p.		

(* a' szerkesztő.)

KORSZERŰ FIGYELMEZTETÉS A' M. KÖZÉP-PONTI VASUT ÜGYÉBEN.

[Vége.]

Ha a' 20^a □ mérföld területű, 's föl millió nál több népű Bihar, 's benne Várad 20 ezernyi, többnyire uri és kézműves népét, az utba eső népek helyeket a' Hunyás felé Erdélyhez vesszük,

minden külső országokra hivatkozás nélkül is megérdemel ezen vonal egy vasutat; annyival inkább:

Ha Debreczennek csatornája lesz; mert ugy Szolnok felé vezetett vasutal két helyben ez is összekötetésben lesz, t. i. Szolnoknál a' vizutot, Váradnál egy jó kőutal, a' mi már most is kevés híján debreczeni határig van Bihar erjén elkészítve, 's ez által kapcsolatba jönne a' vasutal a' Szamos. Tisza és Debreczen minden vidéke, valamint Arad Békés stb is Erdélylyel együtt. mellyet, mivel Váradon csatorna nem eszközölhető, másként soha nem lehet a' vasutat annyi érdek közt vezetni keresztül; a' honnan világos, hogy:

A' Pestől Bécsfelé kezdett vonalnál, mind a' társaság számaért, mind pedig honi érdek tekintve, előbb kellett volna Váradon kezdeni, hol nincs Duna, nincs gőzhajó, hanem szántenger választ el Erdély testvérünkkel együtt az ország központjától; a' hol pedig az építés épen ugy történhetnék, mint jelenleg a' pesti vonalon, hogy az építészereket a' tovább építésre a' vasut maga szállítja magának; — node a' mi mult, nem maradt még, meg vagyok győződve:

Hogy ha a' vasutáság meglátja, minő érdeket mellőzött el Várad számba nem vételével. a' hol az anyagok közel kaphatásából 's az ut rövidségéből származott hasznon kívül a' vonal elkeszültével csupán a' személy szállításból is több hasznot remélhet mint másutt; 's meggyőződik, hogy Erdélyfelé épen csak az említett vonalon legzsűkesegebb a' vasut; — figyelembe veszi, hogy itt nem egyses haszna 's előmenetele lappang, hanem a' közjó melegtől sugara fényledez, nincs kétségem: a' vasut létesül. Hogy pedig a' vasut alanyi mivé lehet rövid idő alatt Várad, azt magd bizonyítja a' következés.

Nagy Lajos,*)

n.váradí polgár.

(Debreczeni színház.)

Julius 7. *Mari, egy anya a' népből.* Dráma 5 felvonásban, előjátékkal. — Priell Cornélia, mint szerződött tag, lépett föl a' czimzserében. Már többektől láttuk e' szerepet, de Priell Cornéliát legyengébbnek találtuk, ohajtandó lett volna rá nézve, ha Felcnyét látta, 's követte volna e' szerepen, ki azt valódi lélekkel 's bensőséggel adá. Egy koszorút lőhött neki, vagy lőketett valami kopott arszlán, mely a' koszorúknak valódi satirája volt;

*) Tisztelet közlő urnak, minden fent soroltiban, igen is igaz van, azon különbséggel, hogy N. Várad bár kulcsa a' két testvér honnak, de Debreczen inkább központja a' mindenfelől közlekedésnek, 's így — N. Váradot méltán pártolva ugyan — de Debreczent a' vasutnak elmozdítási semmi esetre nem képezhetni; — hirtele nébe mondhatnánk: „kiki a' maga fazeka mellé szit”, — rólam nem, mert mindkettőtől ápolva melegszen, 's egyébiránt is sokkal országosb tárgy ez, hogyszem egyes érdekek véthetnének tekintetbe. 'S bocsánat! ha csekély tollam Debreczen e' belvi vidégére (csak el nem hallgathatva) felfogjam, 's mind a' mellett is, hogy a' főbb föl maj eljöttük azt, merre menjen a' vasut, mindazáltal — a' fenitark következtében — majd találkozik tán Debreczenben is valaki, ki a' vasut erre hozatalában hason pártolási czikkel szerencsésül e' kis lapot — mellyet örömmel elfogad a' szerkesztő.

kár felvenni az illy idétlen tiszteletjelt, mely nem a nagy közönség akaratajának kifolyása. 's rendesen nevétséget szokott okozni. — Felekly (Bertrand) szokott jeles. — Császér (Remy). sikerültebb szerepei közé tartozik, de nem művészi, hiában! mint ön mennyire irtózik a kritikától, kerüli önt a művészség. — Dó'sa (Clopín) igen jól —, de előbbi játéka nekünk jobban tetszett. — Molnár né (Sofia) megszokott modorral. — Csöngői (Tibald) kicsiny szerepét ifjú tüzzel 's erővel adá.

Jul. 9. *Molnár és leánya*. Szomorújatek 5 felvonásban. Oly német silányság, melyet kár szinpadrá most már felhozni, mit is azonban nem annyira az igazgatóság választásának hiszünk, miután ez eddig eléggé bebizonyította ügyes ízlését. — hanem Erkelné asszony kívánatának, ki Kunigundát személyesíté, 's rossz választásával nem is nagy tetszést aratott. — Császér (Reinhold), ki mindenképen művészinék szeretné játékaik tartani — habár attól annyira álljon is, mint ég a földtől — ma este jól köhécselt, de, hiában, művész nem volt, kár ha az ember nem ösméri magát! — Felekly, Patai. Csöngői, jellemzőleg. — A' diszitmények érdekesek, 's kivált a' nap lemenetele igen nagy dicséretére válik a' rendezőnek. — valamint Udvarhelyiné (Brünnigé) és Gönczi (John) dicséretesen működtek. —

Jul. 11. *Lorenzino*. Dráma 5 felv. ban Irta Damas S. Jeles dráma, millyet csak Dumastól várhatunk. — Dó'sa (Sándor herczeg), Patai (Leonardo) helyén álltak — Felekly (Lorenzino) megható jeles tapintattal személyesíté a' czimszerepét — Baray (szerecsen) kicsiny szerepét jellemmel és gaddal adá, és mi örömistek jelenthetjük csak, midőn fiatal színészt nemcsak memorizálni, de gondolkodni is látunk szerepén, az o'ly egyén idővel bizonyosan méltó papia leend Tháliának. — Illyennek tartjuk Csöngéit (Michael) is, ki ma este szerepét igen szép sikerrel adá — az első felvonásban Nella kóporsójánál kitörésénél nagyobb energiát szerettünk volna — legsikerültebben adá az 5-ik felvonásban való jeleneteit. — Priell Cornélia (Luiz), az idő elhalad, 's leggyakrabban, ki elmarad tőle, utól nem éri, — valya e' színész-nök, kire még ezeltől kevés idővel is o'ly édesen mosolygott a' művésznő istennője, ne lefelé, hanem fölfelé haladna. Megrovást érdemlene — ha nagy számú közönség lett volna — hogy, egy öt felvonásos drámát egyetlen ruhába jatszott el; ez nem megy, hol a' dráma annyiszor változik, 's nem egy nap történik. —

Jul. 12. *Charlotte kapitány*. Vigjáték 3 felv. ban Erkelné mint vendég. Ez est koszoruja Feleklynt (Maria Franciska) illeti, ki szerepét a' legszembevetőbb művészi ügyességgel adá. Szép arczának kifejezései mint ölték most a' féltékeny, majd az olvadó szerelmest; 's hangja majd szerelmi itta-

san, majd ismét megható királyi méltósággal párosult, — ezt már aztán látni élvezet! — Erkelné (Clapier Charlotte) messze áll a' művészi tapintattól, még azonban van reményünk, hogy ha némelly ritkás tapsoknak — mint millyet ma este is tapasztalánk — nem hisz: lesz belőle jó színész-nő — Felekly, Dó'sa, Patai, jó kedvvel 's hielgítő ügyességgel forgaták magokat, míg Molnár né rezgősen hangicsált.

Most pedig, nagy becsült színész-nök 's érdekes színész, bucsut veszek tőletek. Fogadjátok baráti jobbot. Felöletek mindig jó akartam szólni, de ha ti rossz okozatot hoztatok elő, jót én sem találhaték. Különben társaságotok méltán nézhetitek ugy, mint a' vid-kiek közt legelső helyen állót, miota t. i. Fehért swar-czá tettétek. — Isten veletek, 's valaha még találkozanok e' téren, legyetek mindnyájan művészek. — Eljeteik boldogul.

Még, tisztelt szerkesztő ur, önhöz van néhány szóm: Ön megindítá a' színházi criticát — mellytől, mint eddig tapasztalám, némelly egyének annyira borzadnak — tartsa vagy tartassa ezután is szemmel a' színi előadásokat, mi által jobb színészeink nyertek 's nyerni fognak, 's más részről e' lapjának rovata a' közönség előtt is érdekes, a' buzgalom 's fáradságnak meglesz jutalma. Most fogadjak baráti jobbot, isten önnel a' viszont találkozásig. **Igaz.**

Féltre értés.

Egy úr kérkedék büszkén, hogy Jól lakot marha nyelvel.
Kérd' egy elméncz: 'shogyan 's nem fajt?
Ha nyelvét harapta el.

Bábjölgyi.

Festész-nő.

Lilla kisasszonyról nem akartam hinni bárátom,
A' festészetben hogy neki érdeme van,
Azt pedig elhíheted; mert mindjárt észrevehetni,
Arczájára ha nézsz, hogy biz' ő festeni tud.

Cs-ér.

Piaczi ár v. g.

Köbél	Debrecezen		N. Várad		Miskolcz	
	Jul. 14.	Jul. 15.	Jul. 15.	Jul. 15.	Jul. 7.	Jul. 7.
	felső	alsó	felső	alsó	felső	alsó
Tizta búza	250	220	260	220	300	290
Kétszeres	210	180	200	160	270	260
Rozs	170	160	160	140	250	240
Árpa	130	110	130	120	170	160
Zab	110	100	120	110	140	130
Tengeri	200	180	160	140	—	—
Küles	240	212	120	100	—	—
Kása	410	400	—	—	—	—
Szalonna mássa	44 f.	42 f.	45 f.	41 f.	—	—

Lotterian kijött számok, *Kassain*, Jul. 1.) 29. 84. 20. 55. 77. — *Budain*, Jul. 4.) 32. 63. 76. 1. 83.

Szerkeszti 's kiadja Balla Károly. — Nyomatik Debrecezen Tóth Endre által.